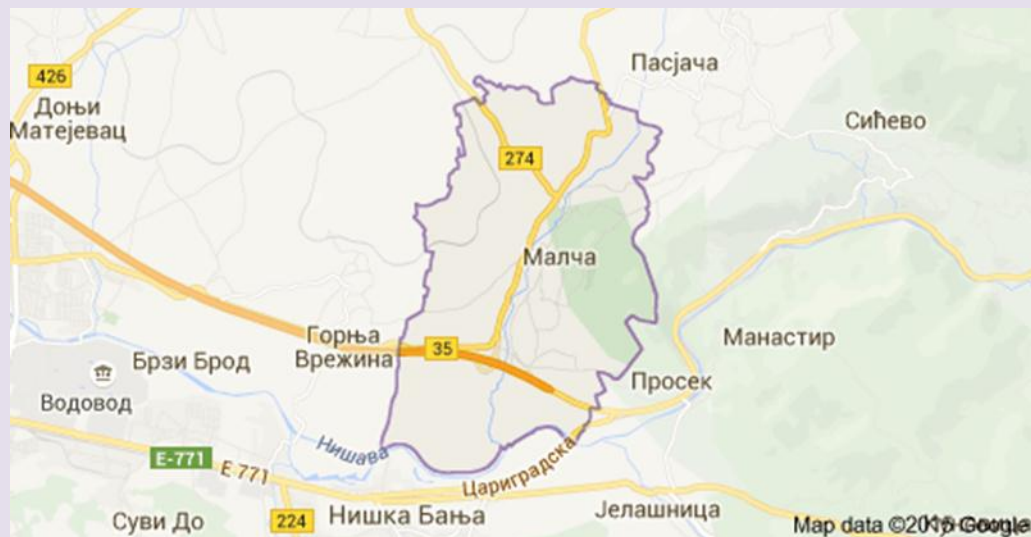

Малча

Малча је насељено место у градској општини Пантелеј на подручју града Ниша у Нишавском округу. Налази се у источном квадранту Нишке котлине, око 13 км источно од центра Ниша, на стратешком правцу према Сврљигу,

Књажевцу, Зајечару и даље према Ђердапу и Видину на Дунаву. Према попису из 2011. Малча има 344 домаћинства са 1019 становника.

Име села јединствено је за подручје некадашње СФРЈ, а како реч „малча“ у Вуковом речнику и Речнику српско-хрватског књижевног језика не постоји, претпоставља се да је село добило име на основу речи „малчице“ у смислу „мало село“.

Преисторијски и антички налази указују на давну насељеност овог сеоског простора. У потесу Над Новосел, на десној обали Нишаве и левој обали Малчанског потока, нађени су разноврсни предмети који датирају из бронзаног доба. Остатак римског каштела указује на античку, а црквица Светог Спаса на словенску средњовековну насељеност.

Постојање села Малча први пут се помиње у првом турском попису 1498. године. По овом попису, постојала су два села: Горња Малча, са 22 домаћинства и Доња Малча са 30 домаћинстава.

Још пре ослобођења од Турака, између 1870. и 1878. године, читлуксахабије су економски јачим селима Горњем Матејевцу, Каменици и Малчи продали доста чифлијске земље. После ослобођења од Турака ова и још нека села истицала су се бржим развојем пољопривреде, посебно јачом оријентацијом на напреднију земљорадњу и виноградарство, на рачун ранијих натуралних занимања. Крајем 19. века (1895. године), Малча је напредно село са 142 домаћинства и 1033 становника, а године 1930. у њој је живело 200 домаћинстава и 1389 становника.

У Малчи је 1905. године, међу првима у нишком крају, основана Прва набављачка задруга, а нешто касније (углавном од богатијих сељака) и виноградарска задруга. После Другог светског рата наступиле су значајније промене у правцу развоја мешовите привреде, исељавање и јачање дневне миграције ка Нишу. У последња четири пописа примећује се константан пад у броју становника.

Спомен крст

У времену краткотрајног затишја од великих ратних збивања у Доњој Малчи је 1817. Године, у центру села, подигнут спомен крст Цветку, Станку и Жики. Текст изнад њихових имена није читљив и има изглед старословенског писма а претпоставља се да је крст подигнут у знак сећања на заслужне Малчане.

Црква Светог Спаса

Након готово једног века, случајно су открили темеље Цркве светог Спаса, која се у прошлом веку урушила, а која је још 1300. године била стециште православаца из овога краја. Сада ће, уз помоћ свештених лица, донатора и људи који живе у овом делу Србије, покушати да поново изграде храм, који је, према историјским књигама, још тада био место на коме су болесни и слаби тражили излечење и спас.

Према старим књигама, војним забелешкама и причама староседелаца, на темељима је вековима уназад стајала Црква светог Спаса, која је у то време била једно од главних стецишта верника овога краја. Сада на овом месту стоји крст, који је овдашњим мештанима поклонио стари каменорезац из овог села, а који је данас, на Спасовдан и освештен од стране свештеника СПЦ који епархију служе овде у Малчи. Староседеоци, бар они који су међу живима, кажу да их за ово место вежу само лепе успомене.

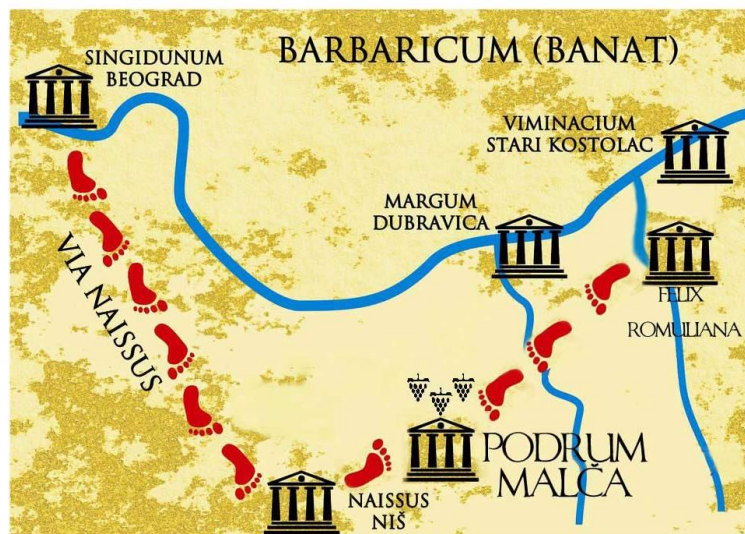

Црква Свете Петке

Нема прецизних подата од кад постоји православни храм Св. Петке у Малчи. Претпоставља се да црква датира из 17. века. Садашња црква се налази на платоу брежуљка, на коме је у периоду после ослобођења од Турака била сконцентрисана сва сеоска власт: суд, школа, црква и жандармеријска станица. Храм је обнављан после земљотреса 1893, а садашњи облик добија 1922. Године. У штурој цркеној документацији постоји запис да је “унутрашњост храма живописана ликовима светитеља и разним догађајима црквене историје старога и новог завета. Исте је радио неки Тодор, зограф – Софијанац.”

Подрум Малча представља јединствену вековну синтезу путева вина који су се на овим просторима укрштали, мимоилазили, прожимали и на крају спојили у бајку вредну помена.

Подрум ту бајку прича кроз свој несвакидашњи спој традиције и културе Римских императора, Српских владара и старих мајстора вина, али да би она остала доследна благодети пута на коме се прича она се прича уз чашу доброг вина.

Подрум Малча је од 1903-2004. године пословао као Земљорадничка Задруга Малча и стајао је на услузи виноградарима села Малча. Данас је то место које је задржало гостољубивост претходних домаћина и својим посетиоцима нуди могућност туристичког обиласка подрума и квалитетна органска вина из амфоре.

